

The Role of Urban Governance and Policy Making in Urban Land Use Planning in the Occurrence of Social Anomalies in the City with an Emphasis on Theft (A Case Study of Marand City)

Yousef Darvishi *

*Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Geography and Urban Planning, Payam Noor University, Tehran, Iran. E-mail: phddarvishi@yahoo.com

Hamid Hassan Baglo

PhD Candidate, Department of Urban Planning, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran. E-mail: biglo1234@yahoo.com

Fatemeh Darvishi

MSc. Student, Department of Psychology, Payam Noor University, Tehran, Iran. E-mail: shagayeg@yahoo.com

Abstract

Urban land use is one of the important tools to achieve macro social, economic and physical goals; Not only does it influence the city's investments and decisions, but it also plays an important role in social anomalies and urban security. The aim of this study was to investigate the role of urban land use planning in reducing social anomalies in Marand. The research is applied in terms of purpose and descriptive-survey in terms of nature and field implementation method. The statistical population of the study is 260 male prisoners in Marand prison. According to the laws and regulations governing prisons across the country, interviews were allowed with 40 people, and the sample size of this study is 40 male prisoners. Also, to achieve the desired results, a researcher-made questionnaire was used to collect data. The reliability of the questionnaire was calculated by Cronbach's alpha test as 0.857, which indicates the high reliability of the questionnaires. Data analysis was performed in two parts: descriptive statistics (mean, graph, frequency, etc.) and inferential statistics (one-sample t-test). Findings show that urban land use planning has an effective role in reducing social anomalies in Marand. Residential land use, educational land use, administrative and military land use, have an effective role in reducing social anomalies in Marand. Land use and green space, commercial land use, does not play an effective role in reducing social anomalies in Marand. Therefore, in order to prevent the aggravation of Marand urban crimes, it is suggested that special attention be paid to planning the fair distribution of urban land use space and by monitoring the spaces that are less taken care of and changing their use if necessary and also by taking care of the spaces. Without an owner, he prevented the occurrence of crime in the city of Marand.

Keywords: Policymaking, land use, Marand, social anomaly.

Citation: Darvishi, Yousef; Hassan Baglo, Hamid & Darvishi, Fatemeh (2023). The Role of Urban Governance and Policy Making in Urban Land Use Planning in the Occurrence of Social Anomalies in the City with an Emphasis on Theft (A Case Study of Marand City). *Urban and Regional Policy*, 2(3), 71-92.

نقش سیاستگذاری و حکمروایی شهری در برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری در بروز ناهنجاری‌های اجتماعی شهر با تأکید بر سرقت (مطالعه موردی: شهر مرنند)

یوسف درویشی*

* نویسنده مسئول، استادیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: phddarvishi@pnu.ac.ir

حمید حسن بگلو

دانشجوی دکتری، گروه شهرسازی، واحد مرنند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرنند، ایران. رایانامه: biglo1234@yahoo.com

فاطمه درویشی

دانشجوی کارشناسی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: shagayeg@yahoo.com

چکیده

کاربری اراضی شهری، یکی از ابزارهای مهم برای دستیابی به اهداف کلان اجتماعی، اقتصادی و کالبدی است؛ که نه تنها تأثیر بر سرمایه‌گذاری و تصمیم‌گیری‌های شهر می‌گذارد، بلکه نقشی مهم در بر ناهنجاریهای اجتماعی و امنیت شهری دارد. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری در کاهش ناهنجاریهای اجتماعی شهر مرنند به اجرا درآمده است. تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی - پیمایشی و از نظر روش اجرا میدانی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش زندانیان مرد زندان مرنند، که تعداد آنها ۲۶۰ نفر می‌باشد. با توجه به قوانین و ضوابط حاکم بر زندان‌های سطح کشور اجازه مصاحبه با تعداد ۴۰ نفر داده شد و بالاچار حجم نمونه این پژوهش ۴۰ نفر از زندانیان مرد می‌باشد. همچنین برای رسیدن به نتایج مطلوب از پرسشنامه محقق ساخته برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. پایایی پرسشنامه توسط آزمون آلفای کرونباخ، ۰.۸۵۷ محاسبه گردید که نشانگر پایایی بالای پرسشنامه‌ها می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو قسمت آمار توصیفی (میانگین، نمودار، فراوانی و...) و آمار استنباطی (آزمون تی تک نمونه‌ای) انجام پذیرفت. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری در کاهش ناهنجاریهای اجتماعی شهر مرنند نقش موثر دارد. کاربری مسکونی اراضی، کاربری آموزشی اراضی، کاربری اداری و نظامی اراضی، در کاهش ناهنجاریهای اجتماعی شهر مرنند نقش موثر دارد. کاربری پارک‌ها و فضای سبز اراضی، کاربری تجاری اراضی، در کاهش ناهنجاریهای اجتماعی شهر مرنند نقش موثر ندارد. بنابراین برای جلوگیری از تشدید جرائم شهری مرنند، پیشنهاد می‌شود که توجه ویژه به برنامه‌ریزی توزیع عادلانه فضای کاربری اراضی شهری شود و با نظارت بر فضاهایی که مراقبت کمتری از آنها می‌شود و تغییر کاربری آنها در صورت نیاز و همچنین با مراقبت از فضاهای بدون صاحب، از وقوع جرم در سطوح شهر مرنند پیشگیری کرد.

کلیدواژه‌ها: سیاستگذاری، کاربری اراضی، مرنند، ناهنجاری اجتماعی.

استناد: درویشی، یوسف؛ حسن بگلو، حمید و درویشی، فاطمه (۱۴۰۲). نقش سیاستگذاری و حکمروایی شهری در برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری در بروز ناهنجاری‌های اجتماعی شهر با تأکید بر سرقت (مطالعه موردی: شهر مرنند). *سیاستگذاری شهری و منطقه‌ای*، ۷(۲)، ۷۱-۹۲

مقدمه^۱

دیدگاه اکولوژی شهری در قرن بیستم توسط ورث، پارک وبرگس مطرح گردید. این دیدگاه رابطه شهر با محیط طبیعی را مورد بررسی قرار می‌دهد؛ یعنی تأثیرات متقابلی که شهرنشینی و محیط زیست بر یکدیگر داشته‌اند. جریان شهرنشینی و برخورد انسان با محیط شهری، جغرافیا و فیزیکی شهر را نیز تغییر داده است؛ یعنی بطور کلی محیط جغرافیایی، ساختار محیطی و حتی بسیاری از منابع طبیعی تحت تأثیر انسان قرار گرفته است (درویشی و همکاران، ۱۳۹۷: ۶۶).

آسیب‌شناسی شهری از پیدایش، کیفیت پراکندگی جرایم، امراض و ناآرامی‌های شهری بحث و گفتگو دارد. تنها در سال‌های اخیر است که عنوان پاتولوژی شهری به سرعت مورد توجه جامعه شهری دنیا قرار گرفته است (شاطریان و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۵).

یکی از آرزوهای دیرینه بشر دستیابی به آن نوع شیوه زیست بوده است که زندگی او را با بهروزی و کامیابی قرین سازد. اندیشه آرمان شهری آن بخشی از اندیشه است که در طول تاریخ راههای تحقق این آرزو را بررسی کرده است. اگر در اندیشه داشتن شهری باشیم که با توجه به تعریف فوق در صدد تسهیل راه شهروندان در مسیر کمال باشد و اگر همزمان به دنبال ریشه‌یابی مشکلات روحی ساکنین شهرهای امروزی باشیم بسیاری از این معضلات را در ساختار شهرهایمان خواهیم یافت.

محیط اجتماعی و مسکونی افراد، ساختارهای نامناسب شغلی، ناکامی اجتماعی و فقر اقتصادی، زمینه بروز آسیبهای شهری و رشد بی‌رویه و لجام‌گسیخته ناهنجاریها را فراهم کرده است (پیشگاهی فرد، ۱۳۹۰: ۸۲). به موازات افزایش و گسترش جمعیت و سایر عوامل، شهر با انواع مشکلات و آسیبها و ناهنجاریها مواجه شده است (Karmalachab, 2010: 18). محیط در قلمرو انسانها و بوم‌شناسی انسانها نامساعد بودن شرایط محیط زیست ایجاد اختلال می‌کند (پرهیز، ۱۳۸۹: ۲۵)، در فضاهای خصوصی نسبت به فضاهای عمومی سرقت کمتر اتفاق می‌افتد، زیرا استفاده کنندگان از این فضاها مشخص و شناخته شده هستند (Hillier & Sahbaz, 2010).

مطالعات نشان می‌دهد که در برخی از مکان‌های شهر، به دلیل ساختار کالبدی ویژه و مشخصه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ساکنان و استفاده کنندگان این مکانها، امکان و فرصت بزهکاری بیشتر است و برعکس در برخی از محدوده‌های شهری، به سبب وجود موانع و شرایط بازدارنده، میزان بزهکاری اندک است (Greenberg, S., Rohe, 1984: 49). بخشی از اعمال و فعالیتهای انسانی، در مکان و فضا روی می‌دهد و بنا به گفته آنتونی گیدنز، فضا مجموعه‌های کالبدی برای تعاملات اجتماعی است (گیدنز، ۱۹۹۰: ۲۴۳). از جمله نتایج پژوهشهای اخیر در فیلادلفیای آمریکا، نشان داد که جرایم به گروههای معین از کاربری زمین گرایش دارند. برای مثال، گروه ضرب و جرح بیشتر در اطراف میله‌های زندان و دزدی و تخریب در پیرامون دبیرستانه‌ها و مراکز خرید محله‌ها دیده می‌شود (McCord, 2009: 17).

در زندگی صنعتی و دیجیتالی امروز، مشکلات ناشی از کاهش عرصه‌های اجتماعی موجب بروز فرد‌گرایی و در نتیجه افزایش فشارهای روانی شده است. بنابراین نیاز به مکانهایی است که بتواند این فشارها را کاهش داده و باعث

۱. مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند با استاد راهنمای نویسنده مسئول می‌باشد.

بسط روابط اجتماعی شوند. در حقیقت وجود کاربریهای فضاهای عمومی همچون فیلتری است که روابط اجتماعی از هم گسسته را در شهرهای شلوغ امروزی تلطیف می کند. به عنوان مثال نمی توان نقش یک پارک شهری و یا یک سینما و امفی تئاتر را در توسعه و ایجاد روابط سالم اجتماعی و کاهش فشارهای روانی نادیده گرفت (رضویان، ۱۳۸۱: ۶۰). بستر بروز رفتارهای بهنجار و ناهنجار، محیط های انسان ساخت مانند شهرها هستند. امروزه مدیران و برنامه ریزان شهری با مسائل و آلودگی های محیطی و اجتماعی بسیاری مواجه هستند (رحمتی و همکاران، ۱۳۹۳: ۳۰). صاحب نظران در بررسی جغرافیای جرایم و رفتارهای ناهنجار شهری به تاثیر چند عامل کلیدی مجرم، قربانی، زمان و مکان جرم توجه می کنند و در میان این عوامل نقش عامل مکان در پیدایش ناهنجاری رفتاری از حیث لزوم اتخاذ تمهیدات در مدیریت و برنامه ریزی محیطی از جایگاه مهمی برخوردار است (براون، ۲۰۰۰). اگر همه ی نظریاتی که در این رابطه وجود دارد را جمع بندی کنیم به چهار دسته عوامل عمده شامل عامل اجتماعی، عامل اقتصادی، عامل فرهنگی و عامل محیطی ختم خواهد شد (صالحی، ۱۳۸۶: ۹۴).

چنانچه بتوان امکان جرم و فرصتهای کجروی از جنبه های مختلف مکانی فضایی و اجتماعی را از مرتکب آن گرفت یا این فرصتها را کاهش داده و به حداقل رساند، جامعه خیلی سریع راه سلامت را پیموده و میزان تبهکاری به شکلی مؤثری کم خواهد شد (زنگی آبادی و رحیمی، ۱۳۸۹: ۱۹۰). لذا می توان این رویکرد هدفمند را در جهت طراحی کارآمد و هوشمندانه مؤلفه های محیطی با به کارگیری بهینه محیط مصنوع در کاهش جرائم دانست که به طور مؤثری در افزایش سرمایه اجتماعی، بهبود کیفیت زندگی و افزایش میزان رضایتمندی شهروندی و در نتیجه بهبود رفاه اجتماعی جامعه تأثیر بسزایی دارد (Crowe, 2000: 18). هدف نهایی برنامه ریزی کاربری زمین، ایجاد نوعی تعادل اکولوژیک (و عدالت اجتماعی) در روند توسعه و عمران شهر است و می باید به اهداف کیفی انسانی مثل ادراک زیبایی، احساس هویت فضایی و احساس تعلق به محیط نیز پاسخ گوید. چرا که در نهایت اینگونه عوامل هستند که زمینه رضایت و آسایش شهروندان را فراهم می سازد (رومیانی و همکاران، ۱۳۹۶: ۷۹۲).

طرح کاربری زمین شهری یکی از موارد مهم برای دستیابی به اهداف کلان اجتماعی، اقتصادی و کالبدی است که نه تنها آثار بسیاری بر سرمایه گذارها و تصمیمگیرهای عمومی میگذارد، بلکه نقش مهمی در میزان رشد شهری و کیفیت محیط کالبدی شهر دار (قربانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۷۹). برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، ساماندهی مکانی و فضایی فعالیتها و عملکردهای شهری بر اساس خواستهها و نیازهای جامعه شهری است و هسته ی اصلی برنامه ریزی شهری را تشکیل می دهد. برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، به معنی الگوی توزیع فضایی یا جغرافیایی عملکردهای مختلف شهر می باشد. عملکردهایی چون نواحی مسکونی، صنعتی، تجاری، خرده فروشی و فضاهای تخصیص داده شده برای استفاده های اداری، مؤسسات، نمادهای اجتماعی و گذران اوقات فراغت می باشند (پورمحمدی، ۱۳۸۲: ۶۶).

صاحب نظران در بررسی جغرافیای انواع جرایم و رفتارهای ناهنجار شهری به تاثیر چند عامل کلیدی مجرم، قربانی، زمان و مکان جرم توجه می کنند و در میان این عوامل نقش عامل مکان در پیدایش ناهنجاری رفتاری از حیث لزوم اتخاذ تمهیدات در مدیریت و برنامه ریزی محیطی از جایگاه مهمی برخوردار است. اگر همه ی نظریاتی که در این

رابطه وجود دارد را جمع بندی کنیم به چهار دسته عوامل عمده شامل عامل اجتماعی، عامل اقتصادی، عامل فرهنگی و عامل محیطی ختم خواهد شد، که در این تحقیق تنها نقش عامل مکانی (محیطی) مورد بررسی قرار گرفته است. از مهمترین عوامل تأثیرگذار در بروز ناهنجاری‌های اجتماعی، ویژگی‌های مکانی و تسهیلات محیطی مکان‌های وقوع بزهکاری است. شکل و نوع کاربری‌ها و رابطه بین توزیع آنها در سطح شهر در وقوع انواع جرائم تأثیر بسزایی دارد. از سوی دیگر توزیع نامتعادل کاربری اراضی در سطح شهر سبب توزیع ناموزون جمعیت و فعالیتها می‌شود و این موضوع در کاهش نظارت‌های اجتماعی و افزایش ناامنی و وقوع بزهکاری مؤثر است. نظر به اهمیت این موضوع هدف از انجام این پژوهش، بررسی و تحلیل نقش برنامه ریزی کاربری اراضی شهری در شکل گیری و یا تشدید انواع جرائم بویژه پدیده سرقت در شهر مرند می باشد.

با توجه به بیان مسئله مهمترین سوالی که در پژوهش مورد نظر مطرح می شود این است که: آیا برنامه ریزی کاربری اراضی شهری اعم (از کاربری مسکونی، تجاری، آموزشی، اداری و تفریحی) در کاهش ناهنجاریهای اجتماعی شهر مرند موثر می‌باشد؟ بنابراین متناسب با سوال بیان شده، فرضیه علمی که مطرح می شود، این است که به نظر می رسد؛ برنامه ریزی کاربری اراضی شهری در کاهش ناهنجاریهای اجتماعی شهر مرند نقش موثر دارد.

در حوزه مطالعات آسیب شناسی شهری به بررسی انواع فاکتورهای اثرگذاری بر بروز ناهنجاریهای شهری پرداخته شده است، اما متأسفانه کمتر به تاثیر کاربری اراضی شهری در شکل گیری آسیبهای اجتماعی پرداخته شده است، بنابراین بررسی این موضوع در پژوهش حاضر می تواند یکی از رویکرد نوع در بحث مطالعات شهری در قالب مکتب اکولوژی اجتماعی شهری محسوب شود.

مبانی نظری

یکی از اهداف سیاستگذاری و حکمروایی شهری و منطقه ای توجه به مبحث برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری می باشد. در دهه‌های اخیر، تغییرات سریع شهرها و بحران‌های ناشی از آن توجه‌ها را به سمت عرصه‌ی سیاست‌گذاری شهری جلب نموده است. برنامه توسعه ملل متحد حکمرانی را بکارگیری قدرت و اختیار سیاسی، اقتصادی و اجرایی در مدیریت امور یک کشور در همه سطوح تعریف می‌کند. حکمرانی، سازوکارها، جریان‌ها و سازمان‌هایی را شامل می‌شود که شهروندان و گروهها از طریق آن علایق خود را بیان نموده، از حقوق قانونی خود استفاده کرده، به تعهدات خود عمل نموده و اختلافات خود را حل می‌نمایند.

در همین چارچوب مفهومی، حکمرانی شهری مجموعه راه‌هایی است که بر آن اساس افراد و سازمان‌ها، بخش خصوصی و دولتی، امور جاری شهر را برنامه‌ریزی و مدیریت می‌کنند. حکمرانی شهری روندی مداوم است که از طریق آن علایق مخالف و گوناگون می‌توانند در کنار هم قرار گرفته و اقدامی مشترک قابل انجام باشد. این مفهوم مشتمل بر سازمان‌های رسمی و همچنین آرایشهای سازمانی غیررسمی و سرمایه اجتماعی یعنی شهروندان است (مسلمی مهنی و همکاران، ۱۴۰۱).

این تلقی از حکمرانی شهری قدمت چندانی ندارد. تا دهه ۱۹۶۰ سیاستگذاری شهری توسط دولتها و به طور

متمركز و از بالا به پائین انجام می‌گرفت. بازیگران اصلی این نوع برنامه‌ریزی، مهندسان و معماران بودند. در این شیوه مداخله بخش خصوصی و شهروندان غیرضروری تلقی شده و حداکثر به عرصه اجرا (و نه تصمیم‌سازی) محدود می‌شد. این رویکرد متمركز تحت تاثیر رشد سریع دموکراسی و حقوق بشر، توسعه مفاهیمی همچون جامعه مدنی و بعدتر طرح واکنشهای هویت محور و فرهنگ‌گرا با انتقادات فراوانی در حوزه تئوری و عمل روبرو شد. در نتیجه این گفتگوهای انتقادی و نیز آشکار شدن ناکارآمدی سیاستگذاری‌های مبتنی بر رشد (و نه توسعه) امروزه سیاستگذاری شهری از لحاظ اهداف، وظایف و روشها متحول شده و در جستجوی روشهایی دموکراتیک‌تر، عادلانه‌تر و انسانی‌تر می‌باشد. (همان منبع)

این رویکرد نوین بر لزوم سیاستگذاری از طریق مناظره، مباحثه و چرخه‌های ارتباطی و بهره‌گیری از روشهای ترکیبی و اصول برنامه‌ریزی دموکراتیک و مشارکت بخش عمومی و خصوصی تاکید داشته و دفاع از اقل‌تار ضعیف و نیازمند، حفاظت از ارزشهای فرهنگی و فراهم کردن عدالت و رفاه اجتماعی را مدنظر دارد.

برنامه‌ریزی کاربری اراضی علم تقسیم زمین و مکان برای کاربردها و مصارف مختلف زندگی می‌باشد. هدف اصلی و اساسی برنامه‌ریزی کاربری زمین استفاده بجا و مناسب و در نهایت آماده سازی زمین جهت مصارف مختلف شهری است، بنابراین در برنامه‌ریزی کاربری زمین بایستی زمین مورد نیاز جهت رسیدن به اهداف آینده برآورد گردد. در واقع برنامه‌ریزی کاربری زمین و مدیریت خردمندانه فضا به منظور بهینه سازی الگوی توسعه فعالیت‌های انسان است (جاهد و حبیبی، ۱۳۸۶: ۹۰).

در تعیین مشخصات مکانی هر نوع استفاده از زمین و هر نوع فعالیت شهری، دو عامل هدایت کننده، یعنی عامل رفاه اجتماعی و عامل رفاه اقتصادی ملاک سنجش قرار می‌گیرند. براساس این دو عامل بسیار کلی، شش معیار زیر در مکان‌یابی عملکردهای شهری، ملاک برنامه‌ریزی کاربری زمین شهری قرار می‌گیرد. (شیرکو، ۱۳۹۷: ۷۶۳).

۱. سازگاری: عمده‌ترین تلاش شهرسازی، مکان‌یابی برای کاربری‌های گوناگون در سطح شهر و جداسازی کاربری‌های ناسازگار از یکدیگر است. کاربری‌هایی که دود، بو، صدا و شلوغی تولید می‌کنند، باید از کاربری‌های دیگر، به ویژه کاربری‌های مسکونی، فرهنگی و اجتماعی جدا شوند (روحی، ۱۳۷۹: ۳۹).

۲. آسایش: دو مولفه‌ی فاصله و زمان مهمترین مولفه در مکان‌یابی کاربری‌ها هستند. نوع دسترسی‌ها با فاصله و زمان سنجیده می‌شود. این دو عامل واحد اندازه‌گیری آسایش محسوب می‌گردند. چگونگی دسترسی به خدمات شهری مورد نیاز ساکنان و دوری از کاربری‌های مزاحم و ناسازگار از مولفه‌های مهم آسایش تلقی می‌گردند (زیاری، ۱۳۸۱: ۶۰).

۳. کارایی: الگوی قیمت زمین شهری، عامل اصلی و معیار اساسی تعیین مکان کاربری زمین است. هر نوع کاربری از لحاظ اقتصادی و سرمایه‌گذاری برآیند قیمت زمین و وضعیت آن از نظر آماده سازی و مخارج آبادانی است که با روش تحلیل هزینه - منفعت مشخص می‌شود.

۴. مطلوبیت: مطلوبیت و دلپذیری در برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری یعنی تلاش در جهت حفظ و نگهداری عوامل طبیعی، ایجاد فضاهای باز و دلپذیر، چگونگی شکل گرفتن راهها، ساختمانها و فضاهای شهری

۵. سلامتی: اعمال ضوابط محیطی و بهداشتی مناسب برای کاهش آلودگی حاصل از کاربری‌های مختلف و رعایت

استانداردهای بهداشتی برای تأمین سلامتی محیط زیست انسانی یکی از اهداف مکان یابی کاربری هاست. ۶. استانداردهای ایمنی: هدف از این کار به طور کلی حفاظت شهر در مقابل خطرهای احتمالی است. خطرهای بلایای طبیعی مانند سیل، زلزله و آتشفشان و طوفان و غیر طبیعی، مانند هم جوارری منطقه‌ی صنعتی با منطقه‌ی مسکونی که با اصل سازگاری مورد اشاره مغایرت دارد (زارعیان جهرمی و تقی زاده، ۱۳۸۸: ۲۰).

الگوهای مختلط و متراکم کاربری اراضی منجر به ایجاد تنوع و تراکم فعالیت‌ها و افراد حاضر و فعال در فضاهای شهری می‌شود. توجه به موضوع امنیت و ایمنی در فضاهای شهری از طریق نورپردازی خیابانی و برنامه ریزی تداوم زندگی در فضاهای باز در ساعات خلوت مانند اواخر شب می‌تواند زمان حضور شهروندان را در این فضاها تمدید و تضمین نماید. ارتقای تعاملات اجتماعی و فرهنگ همسایگی از طریق تدابیر طراحی مناسب از قبیل کاشت گیاهان و درختان و طرح معماری منظر در حریم بلافصل همسایگی واحدهای مسکونی در ارتقای نشاط و پیوندهای اجتماعی موثر است (شکویی، ۱۳۶۹: ۶۰)

در واقع با برنامه‌ریزی و طراحی مناسب محیط ساخته شده و با کنترل کاربریهای مختلف می‌توان در شهرها امنیت و سلامت عمومی را فراهم نمود. جهت کاهش نرخ بزهکاری و پیشگیری از وقوع اعمال مجرمانه ضرورت دارد، ابتدا برنامه‌ریزی شهری نسبت به شناسایی شرایط و تسهیلات مکانی و فضایی مؤثر در وقوع جرایم اقدام نمایند و سپس با ارائه راهکارها و الگوهای برنامه‌ریزی به کاهش و پیشگیری از جرایم مبادرت نمایند (حسینی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۳۰).

توافق عمومی بر این مسئله وجود دارد که اگر محیط فیزیکی به طور صحیح و مناسب طراحی و برنامه‌ریزی شود، می‌تواند از بروز جرایم مختلف پیشگیری کند. محیط می‌تواند تأثیر زیادی بر امنیت جامعه داشته باشد. بعضی از محیطهای فیزیکی باعث احساس امنیت در ساکنین می‌شوند و در مقابل برخی محیطها موجب ترس، ناامنی و وحشت در مردم می‌شود. در این راستا برنامه‌ریزی و طراحی محیطی با تغییراتی که در محیط فیزیکی ایجاد می‌کند؛ نقش بسزایی در افزایش حس امنیت عمومی ایفا می‌نماید. به منظور درک نوع کاربردی اراضی شهر و تأثیر آن در پیشگیری از جرم لازم است عناصر اصلی یک عمل مجرمانه را بشناسیم. عناصر ذیل جهت وقوع یک جرم لازم و اساسی است: ۱- مجرم و انگیزه و توانایی او جت ارتکاب جرم؛ ۲- قربانی یا هدف جرم (می‌تواند شخصی یا شیء باشد)؛ ۳- شرایط زمانی و مکانی مناسب برای اقدام مجرم (کلانتری، ۱۳۸۰: ۳۹).

بی‌شک شکل و ویژگیهای محیط ساخته شده به عنوان مکان جرم می‌تواند تأثیر بسزایی در وقوع جرایم مختلف داشته باشد. مطابق تحقیقات انجام شده، بیشتر جرایم در فضاهای عمومی شهر روی می‌دهند تا فضاهای خصوصی، به دیگر سخن محل وقوع بیشتر جرایم شهری در محدوده‌های با کاربری عمومی چون خیابان، معابر، فضاهای باز، سبز و .. می‌باشد. نبود حس مالکیت خصوصی و تعلق خاطر فردی بر این کاربریها از یک طرف و تراکم بالای جمعیت در اینگونه فضاها بویژه در مناطق تجاری به دلیل کنترل اجتماعی کمتر، انگیزه مجرمین برای ارتکاب جرم در این محلها را بیشتر می‌کند (نجفی و منصوری کیا، ۱۳۹۳).

در مناطق مسکونی با اجاره بهای پایین و تراکم بالای جمعیت میزان جرایم بالاست. عکس این قضیه نیز صادق است، در مناطقی از شهر که تراکم جمعیت بسیار پایین است به علت نبود نظارت و کنترل اجتماعی از سوی مردم جرایم

زیادی اتفاق می‌افتد. در مناطقی از شهر که نظارت اجتماعی کمتر است، ارتکاب جرم تسهیل می‌یابد، از جمله این مکانها ویرانه‌ها و ساختمانهای خالی از سکنه و رها شده، توقفگاه‌های متروکه، دالانها و معابر تاریک، سرپوشیده و تاریک، کاربریهایی که در نقاط پرت و دور از شهر به حالت انزوا قرار دارند، مثل زمینهای بازی، زمینهای با پوشش گیاهی بسیار متراکم، زمینهای خالی و بایر در سطح شهر، معابر و مکانهای فاقد روشنایی مناسب، زیرگذرهای تاریک و معابر تاریک واقع در میان ساختمانهای بلند و .. می‌باشند. اینگونه مکانها و فضاهای شهری از دید مجرمین محللهای مناسبی برای ارتکاب جرم هستند. چراکه نظارت معمولی بر این مکانها حاکم نیست و مجرمین در حین ارتکاب جرم دیده نمی‌شوند. از طرف دیگر این مکانها از این نظر که برای اختفا و پنهان شدن نیز مناسب هستند بیشتر مورد توجه مجرمین قرار می‌گیرند (Brown, 2000).

هدف نهایی برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری، حل مشکلات و مسایل شهر و سعی در برقراری سلامت روان، ایجاد امکانات بهتر و افزایش رفاه عمومی برای شهروندان می‌باشد. بررسیها نشان می‌دهد که نوع کاربریها و تراکم آنها در سطح شهر، همچنین نوع ساخت و سازهای شهری تأثیر بسزایی در وقوع جرایم مختلف دارد. از جمله کمبود یا فقدان پارکینگهای عمومی و خصوصی در سطح شهر، میزان کاربریهای اختصاص یافته به مراکز نیروی انتظامی، تراکم جمعیت در مناطق مختلف شهر، روابط بین کاربریهای مختلف، وضعیت سیستم حمل و نقل شهر و .. در بروز جرایم گوناگون مؤثر هستند. همچنین ثابت شده است، کوچه‌ها و تقاطع بلوکهای کوچک تعداد مسیرهای فرار مجرمین را افزایش می‌دهد و نیز مجتمعهای مسکونی چند طبقه و چند خانواده‌ای نسبت به مساکن تک خانواده‌ای جهت وقوع جرم مستعدتر هستند.

با افزایش بی‌رویه جرم و جنایت در سطح جهان، جامعه بشری از لحاظ اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی به شدت مورد تهدید قرار گرفته است. در این میان افزایش روند شهرنشینی و افزایش جمعیت شهرها دامنه ناهنجاریهای اجتماعی را افزایش داده است. در کشور ما نیز به موازات افزایش شهرنشینی و رشد شهرها، میزان جرم و جنایت و رفتارهای ناهنجار به شدت افزایش یافته است و مشکلات زیادی ایجاد شده است (Rhods & Conly, 1981). اندیشمندان و جامعه‌شناسان بر این عقیده هستند که جهت کاهش و جلوگیری از وقوع بزهکاری بایستی با عوامل بروز آن مقابله شود و بدین ترتیب معلول آنها یعنی ناهنجاریهای اجتماعی نیز خود بخود رخ نخواهند داد. در طی سالهای اخیر محققین به شناخت عوامل محیط موثر بر جرم تأکید بیشتری نموده‌اند تا با شناسایی و حذف این عوامل از بروز ناهنجاریها جلوگیری نمایند. از جمله نظریه‌های مطرح در این زمینه، پیشگیری از جرم و جنایت از طریق برنامه‌ریزی محیطی است. این رویکرد می‌کوشد با ایجاد تغییرات، طراحی و برنامه‌ریزیهای مناسب مکانی، بویژه در حوزه شهرها، محیط را در برابر بزهکاریها مقاوم نماید و با از بین بردن فرصت‌های مجرمانه در شهرها موجب کاهش میزان وقوع جرم در سطح جامعه شود. پژوهش حاضر نیز در راستای تحقق بخشیدن به این هدف انجام گرفته است تا بتواند با ارائه راهکارهای مناسب از دید برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری، نرخ بزهکاریهای اجتماعی را کاهش دهد. (Sideris, A., 2002)

مطالعه تأثیر مکان بر رفتار انسان پیشینه‌ای به قدمت تاریخ از قبل از میلاد مسیح دارد. تحقیقات نسبتاً زیادی اواخر

قرن نوزدهم و بیستم انجام گرفته است و نظریات و تئوریهای مختلفی ارائه شده است. بعضی از نظریه پردازان معتقدند که با دور شدن از بخش مرکزی شهر از رقم جرایم کاسته می‌شود و بعضی معتقدند که پنجره‌های شکسته، ساختمانها و آشفته‌گیهای ظاهری محیط و بی‌نظمی‌های فیزیکی و به هم ریختگی به نوعی باعث جذب مجرمین می‌شود (۱۳: ۲۰۰۰, A, Saeidnia).

پژوهش های خارجی که در این زمینه انجام گرفته است پژوهشی تحت عنوان ارتباط میان محیط فیزیکی و اجتماعی و جرم عبوری در امتداد خط آهن لس آنجلس ایستگاههای آن» که توسط اوکی، سایدریس (۲۰۰۲) انجام گرفته است. این پژوهش ارتباط معنادار میان بروز بزهکاری استقرار ایستگاهها و مکان‌های مجاور آنها را تأیید کرده است. شاو ومک‌کی (۱۹۹۲): پژوهشی با عنوان «تأثیر کاربردهای اراضی در وقوع میزان خاصی از جرایم» انجام دادند. آنها دریافتند که وجود کاربری‌های تجاری و صنعتی در واحدهای همسایگی شهرها باعث بالا رفتن ناهنجاریهای مختلف در سطح محلات می‌شود. برانتیگهام (۱۹۸۱): پژوهشی با عنوان «توزیع فضایی جرم با توجه به نوع کاربری‌ها در شهرها» انجام دادند، نتایج پژوهش بیانگر این است که فعالیتهای غیر قانونی بیشتر در نزدیک شریانهای اصلی حمل و نقل و شاهراهها متمرکز است و در نتیجه میزان بسیار بالایی از جرایم در این مکانها اتفاق می‌افتد (Clarke, R. V. 1997).

در ایران نیز در زمینه تاثیر کاربری اراضی در ناهنجاری های اجتماعی پژوهش های مختلفی انجام گرفته است از جمله: سیف‌الدینی، کلانتری، احمدی (۱۳۹۳): پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوهای فضایی بزهکاری (مطالعه موردی: منطقه ۱۷ شهرداری تهران) انجام داده اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که پراکنش جرایم مواد مخدر و سرقت در سطح منطقه ۱۷ شهرداری تهران، بصورت الگوی خوشه‌ای (کانونی) و مهمترین کانون‌های جرایم مورد نظر در میدان‌های شمشیری، مقدم، ابوذر، حق‌شناس، بزرگراه‌های نواب، و... قرار دارند. نتیجه آزمون پیرسون بین متغیر کاربری و متغیر درصد جرم نشان داد که با توجه به مقدار ضریب همبستگی پیرسون (۰/۹۸۵) با اطمینان ۰/۹۹ و سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۱، رابطه آماری معناداری بین متغیر نوع کاربری و جرایم ارتكابی در منطقه ۱۷ شهرداری تهران وجود دارد و با افزایش کاربری‌ها، به ویژه کاربری مسکونی و تجاری و اداری تعداد جرایم افزایش می‌یابد (احمدی و همکاران، ۱۳۹۲: ۴۹).

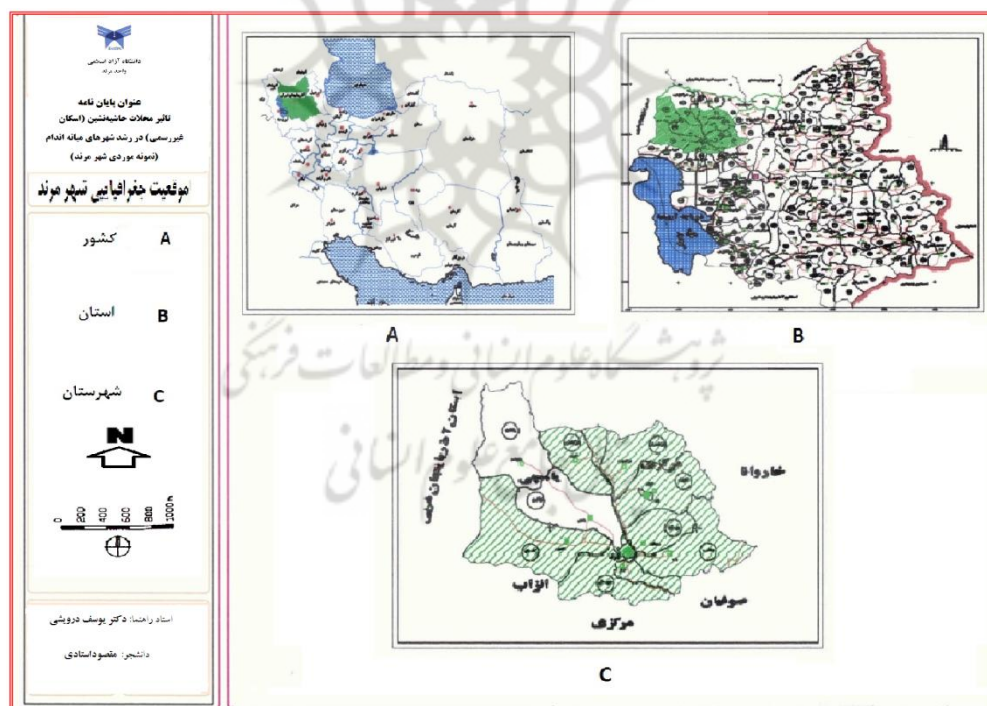
قصری و همکاران (۱۳۹۰): پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر نوع و میزان کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوهای فضایی بزهکاری» انجام داده است. نتیجه بررسی نشان می‌دهد یکی از مهمترین مشکلات بخش مرکزی شهر تهران عدم اجرای صحیح اصول و ضوابط برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری و عدم توزیع متعادل کاربری‌ها در این بخش از شهر است. در کل نتایج پژوهش نشان می‌دهد که اقداماتی چون توانمندسازی ساخت و سازهای کالبدی و ساماندهی الگوهای کاربری اراضی در بخش مرکزی در کنار مدیریت بهینه فعالیت‌ها در بخش مرکزی تهران و در مجموع کاهش تنگناها و مشکلات کالبدی، اجتماعی، اقتصادی این بخش تأثیر بسزایی در کاهش بزهکاری در بخش مرکزی تهران دارد.

نجفی، مسعودی کیا (۱۳۹۰): پژوهشی با عنوان «اثرات اجتماعی نوع کاربری زمین» انجام داده اند. نتایج نشان داد که از مهمترین عوامل تأثیرگذار در بروز ناهنجاریهای اجتماعی، ویژگیهای مکانی تسهیلات محیطی مکان‌های وقوع

بزهکاری است. شکل و نوع کاربری‌ها و رابطه بین توزیع آنها در سطح شهر در وقوع انواع جرایم تأثیر بسزایی دارد. از سوی دیگر توزیع نامتعادل کاربری اراضی در سطح شهر سبب توزیع ناموزون جمعیت و فعالیتها می‌شود. این موضوع در کاهش نظارتهای اجتماعی و افزایش ناامنی و وقوع بزهکاری و... مؤثر است.

محدوده مورد مطالعه

شهر مرند از نظر موقعیت جغرافیای در شمالغرب استان آذربایجان شرقی در شمالی ترین منطقه ایران واقع شده است. این شهر در ۴۵ درجه و ۱۲ دقیقه تا ۴۶ درجه و ۲۰ دقیقه از نصف النهار مبدا و ۳۷ درجه و ۵۲ دقیقه عرض شمالی از مدار استوا واقع شده است. شهر مرند دارای آب و هوای معتدل است. این شهر در حدود ۷۰ کیلومتر از شهر تبریز، مرکز استان فاصله دارد. مرند از نظر موقعیت نسبی از شمال به شهرستان جلفا و کوههای قره داغ از غرب به استان آذربایجان غربی از شرق به شهرستان ورزقان و کوههای قره داغ از جنوب به کوهستان میشو و شهرستان شبستر محدود شده است. مساحت این شهر در حدود ۳۲۸۶ کیلومتر مربع و جمعیت این شهر در سرشماری ۱۳۹۵ حدود ۲۴۴۹۷۱ می باشد. شهر مرند در شرایط کنونی مثل اکثر شهرهای متوسط میانه اندام، دارای یک هسته بوده و سازمان کالبدی شهر پیرامون چهارراه مرکزی شکل گرفته است توسعه شهر متوجه قسمت غرب و شمال غرب است.

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی شهر مرند

روش تحقیق

روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی و پیمایشی و از نظر روش اجرا میدانی می باشد. برای جمع آوری اطلاعات از مطالعات کتابخانه ای، میدانی، پرسشنامه و بررسی اسناد سازمانهای دولتی بهره گرفته شده

است. نظر به گسترگی انواع آسیب‌های اجتماعی در شهر از یک سو و عدم دسترسی به داده‌های رسمی برخی از انواع آسیب‌های اجتماعی از سوی دیگر، برای برون رفت از این محدودیت و جهت رسیدن به نتیجه مطلوب در این پژوهش به بررسی یکی از ناهنجاری و آسیب اجتماعی در شهر مرنند تحت عنوان سرقت و کاربری اراضی شهری پرداخته شده است.

جامعه آماری پژوهش زندانیان مرد زندان مرنند، با تعداد ۲۶۰ نفر می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شده است، با توجه به جدول مورگان تعداد ۱۵۵ نفر بعنوان حجم نمونه مورد بررسی قرار گرفت. اما با توجه به قوانین و ضوابط حاکم بر زندان‌های سطح کشور، اجازه مصاحبه با تعداد ۴۰ نفر داده شد و بالاجبار حجم نمونه این پژوهش ۴۰ نفر از زندانیان مرد به صورت تصادفی انتخاب شد. لذا پرسشنامه محقق ساخته که پایایی آن نیز توسط آزمون آلفای کرونباخ، ۰.۸۵۷ محاسبه گردید، بین حجم نمونه توزیع گردید.

تجزیه و تحلیل داده‌ها، فرایندی چند مرحله‌ای است که طی آن اطلاعات حاصل از مبانی نظری و داده‌های حاصل از پرسشنامه خلاصه، کدبندی و دسته‌بندی ... و در نهایت تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو قسمت آمار توصیفی (میانگین، نمودار، فراوانی و ...) و آمار استنباطی (آزمون تی تک نمونه‌ای) انجام پذیرفت و زمینه برقراری انواع تحلیل‌ها و ارتباط‌ها بین داده‌ها به منظور آزمون فرضیه فراهم شد.

یافته‌های تحقیق

وضعیت سرانه کاربری اراضی شهر مرنند

وضعیت سرانه کاربری اراضی شهر مرنند طبق جدول (۱) به این شکل است که، حداقل سرانه مسکونی در تراکم‌های کم ۵۰۰ متر مربع و در تراکم‌های متوسط ۴۰ متر مربع و تراکم‌های زیاد ۳۰ متر مربع می‌باشد (شیعه، ۱۳۸۰). مساحت کاربری مسکونی در شهر مرنند ۴۵۳۷۸۰ متر مربع است و این سرانه با در نظر گرفتن سرانه‌های استاندارد و در حد پایینی قرار دارد. حداقل سرانه مسکونی راهها و شبکه معابر به علت اینکه عامل ارتباطی مناطق گوناگون و تاسیسات مختلف شهری هستند دارای اهمیت بسیار می‌باشند، به طور معمول ۲۵ الی ۳۰ درصد از سرانه‌های شهری شبکه معابر و راهها اختصاص می‌یابند. مساحت شبکه معابر در شهر مرنند برابر ۳۰۰۷۹۶۴ متر مربع است که سرانه ۲۳ درصدی را نشان می‌دهد و بیانگر این است که سرانه شبکه معابر شهر مرنند پایین‌تر از استاندارد می‌باشد.

مساحت کاربری تجاری در مرنند ۲۰۹۵۵۴ متر مربع می‌باشد که سرانه ۲ در صدی را نشان می‌دهد و این میزان در مقایسه با میانگین تجاری (۲/۲۴ مترمربع) رقم پایینی را نشان می‌دهد. کاربریهای تجاری شهر مرنند عمدتاً در بخش مرکزی آن متمرکز شده‌اند.

مساحت کاربریهای بهداشتی و درمانی شهر مرنند برابر ۳۳۱۸۸ متر مربع است که سرانه این کاربری کمتر از ۱ متر مربع می‌باشد و این سرانه در مقایسه با میانگین سرانه بهداشتی درمانی (۱/۳۶ متر مربع) رقم پایینی می‌باشد. توجه به استانداردهای بهداشتی و درمانی در شهر مرنند حاکی از کمبود مراکز بهداشتی و بیمارستانی شهر در وضع موجود است.

سرانه آموزشی به این شکل که مراکز مهد کودک بیشتر در محلات مرکزی و شمالی شهر که از درآمد بالایی

برخوردار هستند، متمرکز شده اند و مراکز پیش دبستانی در مرکز شهر و شمال آن استقرار یافته اند این مراکز با توجه به موقعیت شهر مرند و وسعت شهر از عملکرد مناسب برخوردار نیستند. مساحت کاربری دبستان در شهر مرند ۵۳۵۹۱ مترمربع و سرانه آن برای جمعیت شهر مرند ۰.۵۶ متر مربع و برای جمعیت تحت تعلیم آن معادل ۶/۲۰ مترمربع است. با در نظر گرفتن شعاع پوشش مدارس ابتدایی مناطق حاشیه شهید گوارا، پشت دارایی، کوی تربیت و محله علی آباد خارج از پوشش مقاطع آموزش دبستانی و ابتدایی هستند. بر اساس اعلام سازمان نوسازی و تجهیز مدارس، سرانه آموزش راهنمایی برای هر دانش آموز راهنمایی ۹/۸۷ متر مربع است که بر طبق این اعلام شهر مرند ۳/۰۲ متر مربع برای هر دانش آموز راهنمایی، کمبود فضای آموزشی دارد.

سرانه پارک و فضای سبز در شهر مرند با توجه به اینکه قسمت زیادی از محدوده قانونی شهر را باغات تشکیل می دهند، ولی با در نظر گرفتن متوسط سرانه فضای سبز در شهرهای ایران که حدود سه مترمربع است، این شهر با کمبود فضای سبز و پارک روبرو است و این سرانه در شهر مرند به حدود ۱ مترمربع می رسد. بسیاری از فضاهای سبز و پارک های پیش بینی شده در طرح جامع قبلی تحقق نیافته و همین عامل نیز موجب کمبود سرانه فوق در شهر مرند گردیده است.

سرانه کاربری اراضی ورزشی در شهر مرند با در نظر گرفتن سرانه های متوسط ورزشی در شهرهای ایران بسیار کمتر است و همچنین سرانه کاربری فرهنگی در شهر مرند فقط ۰.۰۶ متر مربع است که در مقام مقایسه با متوسط شهرهای ایران این نوع کاربری کمبود زیادی را دارد.

کل مساحت شهر مرند ۴۰۳/۳۱۱۹ هکتار می باشد، خصوصی ترین کاربری در سطح شهر مرند، کاربری مسکونی با مساحت ۴۵۳/۷۸ هکتار است که بیشترین سطح را به خود اختصاص داده است، یعنی ۳۲/۳۴ درصد از کل سطح شهر به کاربری مسکونی اختصاص داده شده است. سرانه مسکونی برابر با ۳۴ متر مربع برای هر شهروند مرندی است (Detailed plan of Marand city, 2016). با توجه به ابعاد، مقیاس و همچنین ویژگیهای فرهنگی، اجتماعی شهر مرند کاهش سریع سرانه مذکور در این شهر امکانپذیر نیست و پیش بینی می شود که این شاخص به صورت تدریجی به ۲۸ متر مربع کاهش یابد. در وضع موجود سرانه خدمات در شهر مرند ۱/۰۶ متر مربع می باشد که این رقم اراضی زراعی و باغات موجود را شامل نبوده و حکایت از کمبود کاربریهای خدماتی در شهر مرند دارد. برای تامین حداقل نیاز برای فضای سبز، خدمات و تجهیزات شهری در نظر گرفتن ۲۰ متر مربع سرانه خدمات ضروری است به این ترتیب مجموعه سرانه زمینی که باید در آینده در شهر مرند به مسکن و خدمات تخصیص یابد، معادل ۵ مترمربع خواهد بود.

در وضع موجود حدود ۳۷٪ از سطح شهر مرند را در محدوده طرح جامع اراضی غیر دایر و اراضی بایر تشکیل می دهند. با توجه به عبور رودخانه یالدور چای از قسمت شرقی مرند و رود بالاچای از بخش مرکزی شهر که سطح نسبتاً زیادی از شهر را به خود اختصاص داده اند و همچنین باغاتی که به صورت پراکنده در سطح شهر وجود دارند، حدود ۹/۴۰ درصد از سطح شهر را سطوح غیر دایر و اراضی بلا استفاده تشکیل می دهند (Detailed plan of Marand city, 2016).

جدول ۱. مقایسه سرانه کاربریها در سال ۱۳۷۲، ۱۳۹۵ و سرانه پیشنهادی

نوع کاربری	سرانه ۷۲	سرانه پیشنهادی طرح جامع ۱۳۸۵	سرانه ۱۳۹۵ (متر مربع)	مساحت در افق طرح (متر مربع)
مسکونی	۲۹	۲۶۶۴	۳۸.۷۴	۴۰۲۹۶۰۵
تجاری	۱.۴۰	۱.۸۰	۱.۸۹	۲۷۲۲۷۵
آموزشی	۱.۴۱	۳.۷۰	۱.۵۴	۴۸۴۱۲
آموزش عالی	۰.۱	۱.۵	۰.۱۷	۳۲۶۸۹۶
درمانی و بهداشتی	۰.۱۶	۱.۳۸	۰.۸	۲۰۸۷۴۴
ورزشی	۰.۲۳	۱.۳۸	۰.۲۷	۲۰۸۷۴۴
فضای سبز	۰.۶۳	۴	۱.۰۷	۶۰۵۰۵۶
اداری نظامی	۱.۴۷	۱.۷۵	۱.۸۹	۲۶۴۷۱۲
مذهبی	۰.۳۹	۰.۲۳	۰.۱۸	۳۴۷۹۰
فرهنگی	۰.۰۶	۰.۷۵	۰.۳۴	۱۱۳۴۴۸
تاسیسات و	۰.۱۲	۲.۶	۰.۱۹	۳۹۳۲۸۶
جهانگردی	۰.۰۱	۰.۲	۰.۰۰۷	۳۰۲۵۲
صنعتی و انبار	۵۶	۲.۷	۱.۲۰۴	۳۰۸۴۱۲
مغایر و حریم	۳۰	۲۸.۸	۲۵.۵۶	۴۳۵۶۰۳
جمع	۶۵.۵۴	۷۶.۴۳	۷۳.۳۶	۱۱۵۶۱۱۰۷

مأخذ: طرح تفصیلی مرنده و تحلیل میدانی نگارنده، ۱۳۹۵

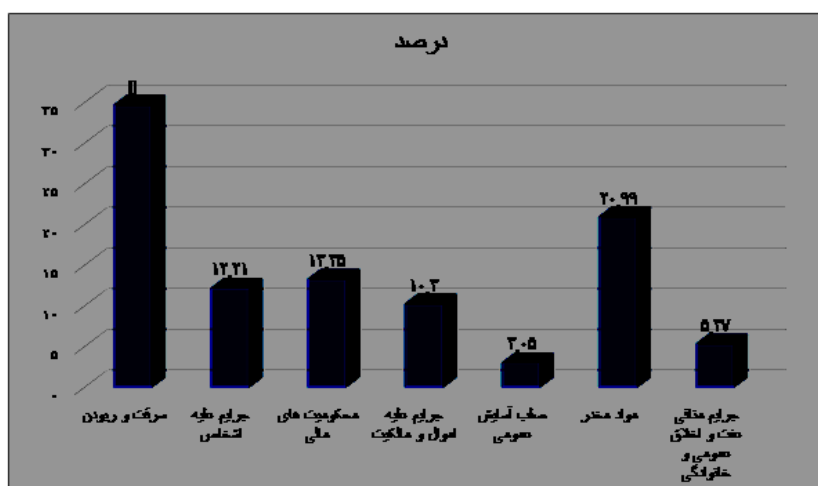
وضعیت موجود جرایم در شهر مرنده

با توجه به جدول (۲) و شکل (۲) از میان جرایم اتفاق افتاده در شهرستان مرنده، ۳۴.۷۳ درصد بخاطر ارتکاب جرم سرقت و ربودن در زندان بسر می‌برند و ۲۰.۹۹ درصد بعلت ارتکاب جرایم مواد مخدر و ۱۳.۳۵ درصد بخاطر جرایم مالی و ۱۲.۲۱ درصد جرایم علیه شخص ثالث، ۱۰.۳ درصد بخاطر ارتکاب جرایم علیه اموال و مالکیت و ۵.۳۷ درصد، بخاطر ارتکاب جرایم منافی عفت و اخلاق عمومی و خانوادگی و ۳.۰۵ درصد بخاطر ارتکاب سلب آسایش عمومی در زندان بسر می‌برند.

جدول ۲. جدول آمار توصیفی میزان جرایم در شهر مرنده

نوع جرم	فراوانی	درصد فراوانی
سرقت و ربودن	۹۱	۳۴.۷۳
جرایم علیه اشخاص	۳۲	۱۲.۲۱
محکومیت های مالی	۳۵	۱۳.۳۵
جرایم علیه اموال و مالکیت	۲۷	۱۰.۳
سلب آسایش عمومی	۸	۳.۰۵
مواد مخدر	۵۵	۲۰.۹۹
جرایم منافی عفت و اخلاق عمومی و خانوادگی	۱۴	۵.۳۷
جمع	۲۶۲	۱۰۰

مأخذ: پلیس آگاهی مرنده

نمودار ۱. جرایم اتفاق افتاده در مرند

تحلیل آمارهای توصیفی

توزیع فراوانی سن، وضعیت تاهل، میزان تحصیلات و میزان درآمدی مجرمین با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۳۰ درصد زندانیان دارای سن کمتر از ۳۰ سال و ۳۵ درصد دارای سن ۳۰ تا ۴۰ سال و ۲۲.۵ درصد دارای سن ۴۰ تا ۵۰ سال و ۱۲.۵ درصد بالای ۵۰ سالکه از این تعداد، ۲۷.۵ درصد زندانیان مجرد و ۷۲.۵ درصد متاهل که ۳۷.۵ دارای تحصیلات سیکل و ۲۰ درصد دارای تحصیلات دیپلم و ۱۰ درصد فوق دیپلم و ۷.۵ درصد دارای تحصیلات لیسانس و بالاتر می باشند. از لحاظ میزان درآمد، این مجرمین ۷.۵ درصد زندانیان انتخابی فاقد درآمد مشخص، ۱۰ درصد زیر ۲۰۰ هزار تومان درآمد ماهیانه، ۳۲.۵ درصد بین ۲۰۰ هزار تا ۶۰۰ هزار درآمد ماهیانه، ۲۷.۵ درصد بین ۶۰۰ هزار تا یک میلیون درآمد ماهیانه دارند و ۲۲.۵ درصد بالای یک میلیون درآمد ماهیانه دارند.

جدول ۳. توزیع فراوانی سن، وضعیت تاهل، میزان تحصیلات و میزان درآمدی مجرمین

پارامترهای آماری	فراوانی	درصد	پارامترهای آماری	فراوانی	درصد
وضعیت تاهل			سن		
مجرد	۱۱	۲۷.۵	کمتر از ۳۰ سال	۱۲	۳۰
متاهل	۲۹	۷۲.۵	۳۰ تا ۴۰ سال	۱۴	۳۵
جمع	۴۰	۱۰۰	۴۰ تا ۵۰ سال	۹	۲۲.۵
میزان تحصیلات			بالای ۵۰ سال	۵	۱۲.۵
بیسواد	۱۰	۲۵	جمع	۴۰	۱۰۰
سیکل	۱۵	۳۷.۵	میزان درآمدی		
دیپلم	۸	۲۰	فاقد درآمد	۳	۷.۵
فوق دیپلم	۴	۱۰	زیر ۲۰۰ هزار تومان	۴	۱۰
لیسانس و بالاتر	۳	۷.۵	۲۰۰ تا ۶۰۰ هزار	۱۳	۳۲.۵
			۶۰۰ تا یک میلیون	۱۱	۲۷.۵
			بالای یک میلیون	۹	۲۲.۵
			جمع	۴۰	۱۰۰

ماخذ: نگارنده

توزیع فراوانی نوع تصرف مسکن

با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۱۷.۵ درصد زندانیان انتخابی دارای منزل شخصی می‌باشند و ۴۵ درصد در منزل والدین خود زندگی می‌کنند و ۳۷.۵ درصد در منزل استیجاری زندگی می‌کنند.

جدول ۴. توزیع فراوانی بر حسب نوع تصرف مسکن مجرمین

نوع تصرف مسکن	فراوانی	درصد
منزل شخصی	۷	۱۷.۵
منزل والدین	۱۸	۴۵
منزل استیجاری	۱۵	۳۷.۵
جمع	۴۰	۱۰۰

ماخذ: نگارنده

نوع کاربری اراضی و تاثیر آن بر توزیع مکانی جرم سرقت در شهر مرنند

خصوصیات فیزیکی مکان از جمله کمبود ظرفیتهای کنترل اجتماعی و دیگری تحت تأثیر فعالیتهای روزانه و رفتارهایی است که مردم از خود بروز می‌دهند. در واقع افراد اجتماع در حین انجام فعالیتهای روزانه خود فرصتهایی را برای ارتکاب جرم پدید می‌آورند و یا به عبارت دیگر فرصتهایی را جهت انجام اعمال مجرمانه به مجرمین می‌دهند. بازگذاشتن در منزل هنگام خروج از منزل و یا ترک خودرو و بدون قفل کردن آن از جمله فرصتها است.

علاوه بر این عامل توزیع زمانی جرم در ساعات شبانه‌روز و روزهای هفته متغیر است. مثلاً سرقت از منازل بیشتر در روزهای آخر هفته و روزهای تعطیل رخ می‌دهد و یا به هنگام شب سرقت از مراکز اداری به دلیل تعطیل بودن، بیشتر از روز صورت می‌گیرد. همچنین برخی از فعالیتهای افراد را به انجام اعمال مجرمانه ترغیب می‌کنند. مثلاً مراکز تجاری با فعالیتهای مختلف و متراکم، جرم سرقت را افزایش می‌دهد یا محل‌های خرید و فروش یا مصرف الکل و مواد مخدر در بروز سطوح بالاتری از خشونت و جرم مردم مؤثر هستند.

از سرقت‌های انجام شده توسط مجرمین ۳۸ فقره مربوط به سرقت موتور سیکلت بوده است که از این تعداد ۲۸.۹۴ درصد سرقت موتور سیکلت در حاشیه خیابان اصلی، ۴۲.۱ درصد در خیابان‌های فرعی و کوچه‌ها، ۱۳.۱۵ درصد از مقابل درب منازل و ۱۵.۷۸ درصد از مقابل درب مغازه‌ها اتفاق افتاده است.

همچنین سرقت‌های اتومبیل توسط مجرمین ۱۷ فقره مربوط به بوده است. که از این تعداد ۵۸.۷۲ درصد سرقت اتومبیل در حاشیه خیابان اصلی و ۴۱.۱۸ درصد در خیابان‌های فرعی و کوچه‌ها اتفاق افتاده است.

از لحاظ سرقت کیف زنی ۲۱ فقره توسط مجرمین انجام شده که از این تعداد ۴۷.۶۲ درصد کیف زنی‌ها در مراکز خرید و پاساژها؛ ۲۸.۵۲ درصد خیابان‌های فرعی و کوچه‌ها و ۲۳.۸ درصد در پارک‌های تفریحی بوقوع پیوسته است.

سرقت انجام شده از منازل توسط مجرمین، ۱۵ فقره که از این تعداد ۴۰ درصد سرقت از منازل در مناطق مسکونی حاشیه شهر، ۲۷ درصد در شهرک‌های مسکونی و ۳۳ درصد در محله‌های قدیمی شهر بوقوع پیوسته است. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد، مهمترین مکان‌های جرم سرقت به ترتیب حاشیه خیابان‌ها یا پیاده‌روها، منازل مسکونی،

مغازه‌ها و کارگاهها می‌باشد. همچنین با توجه به نتایج ارائه شده در جدول (۵) ۴۳.۶۳ درصد جرایم مواد مخدر در حواشی شهر و جاهای خلوت ، ۲۹.۰۹ درصد در مکان های متروکه و مخروبه شهر و ۲۷.۲۷ درصد در پارک‌ها بوقوع پیوسته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، مهمترین مکان‌های ارتکاب جرایم مواد مخدر به ترتیب حاشیه شهر و مکانهای متروکه و باشگاه ها و پارک ها می‌باشد.

جدول ۵. توزیع فراوانی بر حسب محل ارتکاب انواع جرایم

درصد	فراوانی	محل ارتکاب جرم
*سرقت موتورسیکلت		
۲۸.۹۴	۱۱	حاشیه خیابان اصلی
۴۲.۱	۱۶	خیابان فرعی و کوچه
۱۳.۱۵	۵	مقابل درب منزل
۱۵.۷۸	۶	مقابل درب مغازه
۱۰۰	۳۸	جمع
*سرقت ماشین		
۵۸.۷۲	۱۰	حاشیه خیابان اصلی
۴۱.۱۸	۷	خیابان فرعی و کوچه
۱۰۰	۱۷	جمع
*کیف زنی		
۴۷.۶۲	۱۰	مراکز خرید و پاساژها
۲۸.۵۷	۶	خیابان فرعی و کوچه
۱۰۰	۲۱	جمع
*سرقت منزل		
۴۰	۶	حواشی شهر
۲۷	۴	شهرک های مسکونی
۳۳	۵	محلله های مسکونی
۱۰۰	۱۵	جمع
*مواد مخدر		
۴۳.۶۳	۲۴	حواشی شهر
۲۹.۰۹	۱۶	مکان های متروکه
۲۷.۲۷	۱۵	پارک ها
۱۰۰	۵۵	جمع

ماخذ: نگارنده

تحلیل استنباطی داده های آماری (آزمون فرضیه)

برای بررسی فرضیه های پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است که نتایج آزمون فرضیه نقش برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری در کاهش ناهنجاریهای شهری و تاثیر انواع کاربری شهری از جمله مسکونی، تجاری، اداری و

نظامی، پارک‌ها و فضای سبز اراضی در کاهش ناهنجاریهای اجتماعی شهر مرنند در جدول ۶ آورده شده است. نتایج حاصل از آزمون بیانگر آن است که برنامه ریزی کاربری اراضی و کاربری‌های مسکونی، آموزشی و اداری و نظامی در کاهش ناهنجاریهای شهر مرنند نقش داشته است و اینکه کاربری‌های تجاری و فضاهای سبز تأثیری در ناهنجاریهای شهری نداشته است و علت این امر آن است که کاربری تجاری به دلیل قرار گرفتن در مرکز شهر و تراکم جمعیت بالا از یک سو و نظارت مراکز امنیتی از سوی دیگر از آسیب کمتر سرقت برخوردار است.

جدول ۶. نتایج آزمون فرضیه‌های بر اساس آزمون تی تک نمونه ای

برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری					
تعداد نمونه	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۴۰	۴.۳۱	۰.۴۸	۱۱.۰۸	۳۹	۰.۰۰۰
کاربری مسکونی					
۴۰	۳.۳۴	۰.۲۲	۱۳.۲۳	۳۹	۰.۰۰۰
کاربری تجاری اراضی					
۴۰	۲.۷۵	۰.۶۷۳	۴.۵۳	۳۹	۰.۰۸۷
کاربری آموزشی اراضی					
۴۰	۴.۲۱	۰.۴۳۶	۲۰.۳۶	۳۹	۰.۰۰۰
کاربری اداری و نظامی اراضی					
۴۰	۴.۳۱۴	۰.۲۴۶	۲۲.۳۴	۳۹	۰.۰۰۰
کاربری پارک‌ها و فضای سبز اراضی					
۴۰	۲.۱۴	۰.۶۷۸	۱.۹۷	۳۹	۰.۱۲۴

ماخذ: نگارنده

تحلیل استنباطی از داده‌های آماری در شهر مرنند بیانگر این است که توزیع جرایم در سطح شهرها به صورت اتفاقی و تصادفی شکل نگرفته است. به همین دلیل نحوه توزیع پراکندگی جرایم در سطح شهرها یکسان نیست و الگوی توزیع جرایم در سطح شهرها با توجه به نحوه توزیع امکانات و فرصتهای محیطی و چگونگی استقرار اهداف مجرمانه انتخاب منطقی مجرمین شکل می‌گیرد.

آشفته‌گیهای ظاهری محیط و بی‌نظمی‌های فیزیکی و بهم‌ریختگی مثل پنجره‌های شکسته ساختمانها و محله‌های کثیف و پر از آشغال، ساختمان‌های مخروبه و دیوارهای ترک خورده به نوعی باعث جذب مجرمین و اعمال غیرقانونی در این محیطها می‌شود و افراد بزهکار با دیدن پنجره‌های شکسته ساختمانها و بی‌نظمی‌های فیزیکی محل متوجه عدم نظارت و کنترل اجتماعی در آنها شده و جهت انجام اعمال مجرمانه خود جذب اینگونه مکانها می‌شوند.

برخی از مکانهای شهر مرنند امکانات و تسهیلاتی در اختیار مجرمین قرار می‌دهند و ارتکاب جرم را تسهیل می‌کنند، لذا طراحی مناسب فضاهای شهری از طریق بهبود سیستم روشنایی، طراحی بهتر ساختمانها، دسترسی‌های عمومی فضاهای باز و سبز ... می‌توان از وقوع جرایم در سطح شهر جلوگیری کرد.

توافق عمومی بر این مسئله وجود دارد که اگر محیط فیزیکی به طور صحیح و مناسب طراحی و برنامه‌ریزی شود، می‌تواند از بروز جرایم مختلف پیشگیری کند. محیط می‌تواند تأثیر زیادی بر امنیت جامعه داشته باشد. بعضی از محیط‌های فیزیکی باعث احساس امنیت در ساکنین می‌شوند و در مقابل برخی محیطها موجب ترس، ناامنی و وحشت در مردم می‌شود. در این راستا برنامه‌ریزی و طراحی محیطی با تغییراتی که در محیط فیزیکی ایجاد می‌کند نقش بسزایی در افزایش حس امنیت عمومی ایفا می‌نماید. به منظور درک نوع کاربردی اراضی شهر و تأثیر آن در پیشگیری از جرم لازم است عناصر اصلی یک عمل مجرمانه را بشناسیم. عواملی از جمله ۱- مجرم و انگیزه و توانایی او جت ارتکاب جرم؛ ۲- قربانی یا هدف جرم (می‌تواند شخصی یا شیء باشد)؛ ۳- شرایط زمانی و مکانی مناسب، برای اقدام مجرم جهت وقوع یک جرم لازم و اساسی است.

نتایج آزمون فرضیه‌ها پژوهش بیانگر این است که بیشتر جرایم در فضاهای عمومی شهر روی می‌دهند، تا فضاهای خصوصی، به دیگر سخن محل وقوع بیشتر جرایم شهری در محدوده‌های با کاربری عمومی چون خیابان، معابر، فضاهای باز، سبز و... می‌باشد. نبود حس مالکیت خصوصی و تعلق خاطر فردی بر این کاربریها از یک طرف و تراکم بالای جمعیت در اینگونه فضاها بویژه در مناطق تجاری به دلیل کنترل اجتماعی کمتر، انگیزه مجرمین برای ارتکاب جرم در این محلها را بیشتر میکند. همچنین در مناطق مسکونی با اجاره بهای پایین و تراکم بالای جمعیت میزان جرایم بالاست. عکس این قضیه نیز صادق است، در مناطقی از شهر که تراکم جمعیت بسیار پایین است به علت نبود نظارت و کنترل اجتماعی از سوی مردم جرایم زیادی اتفاق می‌افتد. در مناطقی از شهر که نظارت اجتماعی کمتر است، ارتکاب جرم تسهیل می‌یابد از جمله این مکانها ویرانه‌ها و ساختمانهای خالی از سکنه و رها شده، توقفگاه‌های متروکه، دالانها و معابر تاریک، سرپوشیده و تاریک، کاربریهای که در نقاط پرت و دور از شهر به حالت انزوا قرار دارند، مثل زمینهای بازی، زمینهای با پوشش گیاهی بسیار متراکم، زمینهای خالی و بایر در سطح شهر، معابر و مکانهای فاقد روشنایی مناسب، زیرگذرهای تاریک و معابر باریک واقع در میان ساختمانهای بلند و... می‌باشند. اینگونه مکانها و فضاهای شهری از دید مجرمین محل‌های مناسبی برای ارتکاب جرم هستند. چراکه نظارت معمولی بر این مکانها حاکم نیست و مجرمین در حین ارتکاب جرم دیده نمی‌شوند. از طرف دیگر این مکانها از این نظر که برای اختفا و پنهان شدن نیز مناسب هستند بیشتر مورد توجه مجرمین قرار می‌گیرند.

نتیجه‌گیری

دیدگاه اکولوژی شهری تأثیرات محیطی و کالبدی شهر در شکل‌گیری ناهنجاری در حوزه‌های شهری را تبیین می‌نماید. طی دو دهه اخیر نوع کاربری اراضی بر میزان بزهکاری شهری نقش داشته است. افزایش جرم و جنایت در شهرها، امنیت و آسایش شهروندان را تهدید می‌کند و انسجام جامعه را مختل می‌سازد. امروزه این واقعیت پذیرفته شده است که رابطه بسیار قوی بین برنامه‌ریزی فضاهای شهری و رفتارهای عمومی به ویژه جرائم شهری وجود دارد. بطور قطع نحوه استفاده از اراضی شهری تأثیر در ناهنجاریهای شهری دارد.

شکل و نوع کاربری‌ها و رابطه بین توزیع آنها در سطح شهر مرند در وقوع انواع جرایم تأثیر بسزایی دارد. از سوی

دیگر توزیع نامتعادل کاربری اراضی در سطح شهر مرند سبب توزیع ناموزون جمعیت و فعالیتها می‌شود و این موضوع در کاهش نظارت‌های اجتماعی و افزایش ناامنی و وقوع بزهکاری مؤثر است. نتایج پژوهش بیانگر آن است که توزیع جرایم در سطح شهرها به صورت اتفاقی و تصادفی شکل نمی‌گیرد، و به همین دلیل نحوه توزیع پراکندگی جرایم در سطح شهرها یکسان نیست و الگوی توزیع جرایم در سطح شهرها با توجه به نحوه توزیع امکانات و فرصتهای محیطی و چگونگی استقرار اهداف مجرمانه انتخاب منطقی مجرمین شکل می‌گیرد. لذا در شهر مرند نیز برنامه ریزی کاربری اراضی و کاربری های مسکونی، آموزشی و اداری و نظامی در کاهش ناهنجاریهای نقش داشته است. اما نکته مهم این است که کاربری های تجاری و فضاهای سبز تأثیری در ناهنجاریهای شهری نداشته است و این بیانگر آن است که شرایط موقعیت مکانی و تراکم جمعیت در انواع کاربری ها در تشدید و یا کاهش انواع آسیب های اجتماعی شهر مرند نقش موثری داشته اند. لذا برخی محدوده‌ها یا نقاط خاصی از شهر مرند از جمله پایانه‌ها ایستگاههای حمل و نقل شهری و برخی گذرها و حواشی شهر که به دلیل وجود برخی عناصر کالبدی، اجتماعی و اقتصادی دارای تعداد جرم زیادی است. نتیجه نشان می‌دهد که بیشتر جرایم در فضاهای عمومی شهر مرند روی می‌دهند، تا فضاهای خصوصی، به دیگر سخن محل وقوع بیشتر جرایم شهری در محدوده‌های با کاربری عمومی چون خیابان، معابر، فضاهای باز، سبز و .. می‌باشد. دلیل این امر نبود حس مالکیت خصوصی و تعلق خاطر فردی بر این کاربریها از یک طرف و تراکم بالای جمعیت در اینگونه فضاها بویژه در مناطق تجاری به دلیل کنترل اجتماعی کمتر، انگیزه مجرمین برای ارتکاب جرم در این محلها را بیشتر می‌کند. همچنین در مناطق مسکونی با اجاره بهای پایین و تراکم بالای جمعیت میزان جرایم بالاست. عکس این قضیه نیز صادق است

همچنین باید اضافه نمود که وقوع انواع جرم و سرقت، ارتباط نزدیکی با نوع و میزان تراکم جمعیت و کاربری ها در شهر مرند دارد و بخش مرکزی شهر مرند بدلیل اینکه محل استقرار مراکز تجاری و خدماتی و مذهبی شهر محسوب می‌شود، لذا در طول روز مملو از جمعیت و فعالیت است و متراکم ترین بخش شهر محسوب می‌شود و ازدحام جمعیت و وسایط نقلیه (اتومبیل و موتور سیکلت) و فقدان یا کمبود پارکینگ عمومی یا توزیع نامتناسب آن در بخشهای مختلف شهر باعث بروز ناهنجاریهای مختلف از جمله انواع سرقت شده است.

تجربه ها نشان می‌دهد که صرفا با تکیه بر سیاستهای قضایی و کیفری نمی‌توان از بروز جرایم مختلف پیشگیری نمود، زیرا این امر مستلزم صرف وقت هزینه های گزاف جهت کشف، دستگیری و زندان و ... است. از این رو لازم است عوامل ایجاد کننده جرم شناسایی شد، و با حذف این عوامل از وقوع جرایم مختلف جلوگیری به عمل آورد. مهمترین عوامل بروز جرایم، شرایط مناسب مکان و زمان می‌باشد. در این میان خصیصه های مکانی - فضایی از اهمیت بسزایی برخوردار می‌باشد. آنچه مسلم است مجرمین در انتخاب مکان جرم سنجیده عمل می‌کنند و معمولا مکان هایی جهت انجام اعمال خلاف انتخاب می‌کنند که خطر کمتری داشته باشد. بنابراین با شناسایی عوامل تسهیل کننده محیطی جرم و تلاش در جهت از بین بردن این عوامل تسهیلات محیطی می‌توان جرایم مختلف را در سطح شهر به حداقل رساند. با برنامه ریزی و طراحی مناسب محیط شهری می‌توان فرصت های مکانی جرم را از بین برد و باعث کاهش جرایم گردید.

- با توجه به نتایج تحقیق، برای کاهش جرایم شهری از بعد کابری اراضی شهری پیشنهاد های ذیل ارائه می‌شود:
- سیاستگذاری جهت کاهش حاشیه‌نشینی و توسعه ناموزون شهر مرنده توسط سازمان های مربوطه شهری
 - مدیران شهری نسبت به ارائه قوانین ویژه برای افزایش تنوع کاربری های فشرده بر مبنای رشد هوشمند شهری اقدام نمایند.
 - سیاستگذاری توزیع متعادل کاربریهای مختلف در سطح شهر، می تواند هم از سفرهای پرهزینه و وقت گیر به مرکز شهر جلوگیری کرد و هم از تراکم خودروهای شخصی در مرکز شهر کاست و باعث تراکم بیش از حد جمعیت و فعالیتها در بخش های متراکم شهر مرنده شد و بدین طریق از بروز جرایم جلوگیری کرد.
 - با توجه به اینکه شهر مرنده با مشکلاتی همچون فضاهای شلوغ، پرترافیک و آلوده، کمبود تنوع کاربری ها، سرانه بالای کاربری مسکونی و ... روبه رو هستند. بنابراین این امر، مستلزم وجود مدیریت شهری یکپارچه در جهت بهبود امنیت شهری می باشد.
 - فراهم کردن شرایط سرزندگی و آسایش در سطح شهر مرنده، از طریق اولویت بخشی به توسعه اجتماعی منطقه و همچنین ایجاد مکان های تفریحی، ورزشی، فرهنگسراها، کتابخانه ها و مانند اینها که می تواند در کاهش وقوع جرم مفید و موثر باشند، چرا که که پر کردن وقت آزاد جوانان، به ویژه جوانان بیکار، در زمینه پیشگیری و کاهش وقوع جرم نتایج مثبتی به همراه دارد.
 - از دلایل اصلی وقوع جرم بویژه سرقت در شهر مرنده افزایش فقر و بیکاری است. از این رو در راستای کاهش بیکاری و به تبع آن کاهش فقر، راهکارهایی چون افزایش اشتغال زایی، اعطای تسهیلات لازم برای خود اشتغالی جوانان و توانمند سازی افراد بیکار با آموزش های صحیح و اصولی پیشنهاد می شود.
 - با نظارت بر فضاهایی که مراقبت کمتری از آنها می شود و تغییر کاربری آنها در صورت نیاز و همچنین با مراقبت از فضاهای بدون صاحب، می توان از وقوع جرم بویژه سرقت در سطوح شهر مرنده پیشگیری کرد.

References

- Anastasia loukaitou, Rabin liggett, Hiroyuki Hiseki (2002); the Geography of Transit Crime: documentation and evaluation of crime incidence on and around the green line stations in Los Angeles, department of urban planning ,UCLA school of public policy and social research.
- Ahmadi, Saeed, Saif Aldini, Farhad, Kalantari, Majid, (2012), Spatial Analysis of Crime Patterns in Region 17, Applied Research in Geographical Sciences, Volume 1, Number 31, Tehran, 72-47. (in Persian)
- Brown . L (2000).Sideris,. Geography of crime . University of Wollongong . School of geosciences . from the world wide Clarke,
- Pourmohammadi, Mohammad Reza (2012). urban land use planning, Tehran, semt (in Persian)

- Darvishi, Yousef, Ghasemi Reza, Safari Abbas, (2017) An introduction to urban vandalism, Jihad University Press, University of Tehran. (*in Persian*)
- Detailed plan of Marand city (2016) . (*in Persian*)
- Giddens, A., 1990, Sociology, Polity Press, Newyork
- Greenberg, S., Rohe, W., (1984), Neighborhood Design and Crime, APA Journal, Vol. 50, No. 1, PP. 48-61
- Ghorbani, Rasul Timuri, Razia. Turkmenistan, Naima; Jededian Alireza, (2013), evaluation of urban land use change for sustainable development of urban settlements (case study: Bagshahr Maragheh during the years 2015-2015) Volume 9, Number 28, pp. 73-84. (*in Persian*)
- Hosseini Seyed Ali; Reza Visi; Sajjad Ahmadi, (2012), the effect of urban land use on the occurrence of drug crimes in the 2nd district of Tehran Municipality, Volume 8, Number 25, Winter, Pages 127-146. . (*in Persian*)
- Hillier, B., & Sahbaz, O. (2010), High resolution analysis of crime patterns in urban street networks: an initial statistical sketch from an ongoing study of London borough, Proceedings of the Fifth International Space Syntax Symposium, University of Delft
- John E.; Eck, Chinese, Spencer; Cameron, James; Jay Leitner; Michael and Wilson, Ronald Wei (2009). Preparing a map for delinquency analysis: identifying crime hotspots, translated by Mohsen Kalantari and Maryam Shokouhi. Zanzan, Azarkalk Publishing.
- Jahid, Mohammad; Habibi, Abdullah (2008). A conceptual model for measuring the quality of Harry's space with an emphasis on the social dimension. University of Science and Research, Tehran, Iran. (*in Persian*)
- Karmalachab, H. (2010). Check the geography of crime with an emphasis on violent crime in the city of Ahvaz. Master thesis. Supervisor Sajadian. N, Chamran University of Ahvaz.
- Kalantari, Mohsen (2001). Geographical investigation of crime in the areas of Tehran. Doctoral thesis in geography, urban planning, under the guidance of Dr. Mohammad Taghi Rahnamai, Faculty of Geography, University of Tehran. (*in Persian*)
- Muslim Mohani, Yusuf; Ilkhani Pournadri, Ali; Afsharmanesh, Hamida; Sedekhi, Naghme (2022), an introduction to analytical problemology in urban policymaking (case study: major cities of the country) Journal: Geofria (Regional Planning) Year 12 - Number 4 - 1325 to 1347) (*in Persian*)
- McCord, E. S., Ratcliffe, J.H.,(2009), ntensity Value Analysis and the Criminogenic Effects of Land Use Features on Local Crime Patterns, Crime Patterns and Analysis Vol. 2, No. 1, P.
- Najafi, Masoud and Mansouri Kia, Hamed, (2014), Social Effects of Land Use, International Conference of Niarash Shahr Paya, Tehran. . (*in Persian*)
- Parhiz, Faryad, (2009), analysis of spatial-physical and social damage in informal residential areas (case study: Islamabad, Zanzan city). Master's Thesis, Supervisor, Kalantari, M., Ziari, K., Zanzan University. (*in Persian*)

- Pishgahifard, Z., Kalantari, M., Parhish, F., Haqpanah, H. (2013), Geographical analysis of the hot spot of drug-related crimes in Kermanshah city. Urban and regional studies, third year, eleventh issue. (*in Persian*)
- Qasri, Mohammad, Qazalbash, Samiyeh, Kalantari, Mohsen, Jabari, Kazem, (2013), the effect of the type and amount of urban land use on the formation of spatial patterns of delinquency, (case study: drug-related crimes in the central part of Tehran, quarterly Geopolitics, Volume 7, Number 3, Tehran. . (*in Persian*)
- Rezovian, Mohammad Taghi. (2000). Urban Development Management, New Link Publications, Tehran. (*in Persian*)
- Razovian, Mohammad Taghi. (2002). Urban Land Use Planning, Secretariat Publications, Tehran. (*in Persian*)
- Rouhi, Mehdi (2000). Investigating physical changes in the central part of Tehran city with emphasis on land use changes, the case of region 11, Master's thesis, Tehran, Tarbiat Moalem University. . (*in Persian*)
- Rumiani Ahmad, Khodadadi Reza; Marsoosi Nafiseh, (2016) Spatial System Pathology and Spatial Analysis Pattern of Urban Uses (Case Study: Health Uses in District 22 of Tehran), Human Settlements Planning Studies, Volume 14, Number 3, Fall, pp. 815-791 . (*in Persian*)
- Rahmati Alireza, Kalantari Mohsen, Tomanian Ara, Timuri Hossein (2013), spatial analysis of the relationship between land use type and crime using the local entropy model (case study: the relationship between residential, commercial and banking land use and the occurrence of devils in Tehran) Geofari Magazine Tazami, Volume 2, Number 8, pp. 12-51. (*in Persian*)
- Ronald V (1997); Situational Crime Prevention: Successful Case Studies (Second Edition); Albany, NY: Harrow and Heston
- Saeednia, Ahmed (1999). Urban land use, Tehran, Center for Urban Studies and Planning, Organization of Municipalities. (*in Persian*)
- Shaterian Mohsen, Heidi Shurjani Rasool, Dalutyaran Kamyar, (2019), Modeling and the effect of marginalization dimensions on the occurrence of crime in a case study of the marginal areas of Kashan, Quarterly Journal of Human Settlement Planning Studies, Volume 1, Number 1. 50 in a row. (*in Persian*)
- Shakoui, Hossein. (1990). Social Geography of Cities, Tehran, Jihad Davanghi Publishing House, second edition. (*in Persian*)
- Shirko A., (2017) Evaluation and analysis of urban land use in Ashan and Sarchaveh Sardasht neighborhoods, Planning Studies for Human Settlements, Volume 13, Number 3, Page 761-78. (*in Persian*)
- Salehi, Ismail (2002). The role of environmental comfort in urban spaces in preventing behavioral abnormalities, Journal of Environmental Sciences, Year 33, Number 44, Winter 86, Page 94. (*in Persian*)

Zareian Jahromi, Hamed; Taghizadeh, Ketayoun. (2003). The effect of sound emission on the psychological safety of residents in residential spaces. Department of Urban Architecture, Peyman Noor University, Tehran. *(in Persian)*

Ziyari, keramat allah. (2001). Urban land use planning, Yazd University. *(in Persian)*

Zangibadi, A., Nader Rahimi, H., (2003), Analyzing the spatial crime of Karaj using geographic information system, Journal of Law, no. 40, No. 2, PP.179-198. *(in Persian)*

